ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
Ψυχολόγος M.Sc.

Η «ΑΠΑΤΗ» ΤΗΣ *ψυχο*ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η «απάτη» της ψυχοθεραπείας**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2026, 8.000 αντίτυπα

ISBN 978-618-01-6772-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου. Επίσης απαγορεύεται η οποιαδήποτε αναπαραγωγή όλου ή μέρους του βιβλίου για σκοπούς εκπαίδευσης σε συστήματα ή τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης. Το έργο αυτό προστατεύεται και προφυλάσσεται από διαδικασίες TDM-Διαχείρισης Δεδομένων Δοκιμών [Άρθρο 4(3) Οδηγία (EU) 2019/790].

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | **PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.**
Από το 1979 | *Since 1979*
Έδρα: | Head Office:
Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο: | Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 | Tel.: 2102804800

e-mail: info@psichogios.gr
psichogios.gr

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
Ψυχολόγος M.Sc.

Η «ΑΠΑΤΗ» ΤΗΣ *ψυχο*ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

• *Πριν νυχτώσει* (Εκδόσεις Εν πλω, 2017)
• *Από καρδιάς…* (Εκδόσεις Εν πλω, 2018)
• *Πάλι απ᾽ την αρχή* (Εκδόσεις Εν πλω, 2019)
• *Πες μου έναν λόγο για να ζω* (Εκδόσεις Εν πλω, 2021)
• *Όλα είναι σκέψεις* (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2022)
• *Μαζί. Ένα βιβλίο για τον γάμο και τις σχέσεις* (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2023)
• *Μικρή ανάσα. Ένα βιβλίο για τον πόνο και την ελπίδα* (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2024)
• *Είσαι και γυναίκα* (Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2025)

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Αντί προλόγου

«Η "απάτη" της ψυχοθεραπείας…»

Το ξέρω ότι ο τίτλος του βιβλίου μας αυτός είναι πιασάρικος. Πόσο μάλλον όταν ένα τέτοιο βιβλίο είναι γραμμένο από έναν ψυχολόγο…

Ίσως αυτός και να είναι ο λόγος που το έπιασες στα χέρια σου σε πρώτο χρόνο. Ίσως και όχι…

Ίσως απλώς να έχουμε γνωριστεί σε κάποιο άλλο από τα βιβλία μου παλιότερα, και τώρα να ήρθε η ώρα να τα ξαναπούμε.

Όπως και να 'χει…

Το βιβλίο αυτό δεν είναι επιστημονικό. Κανένα από τα βιβλία μου δεν είναι.

Το βιβλίο αυτό είναι ομολογιακό.

Είναι μια κατάθεση.

Μια κατάθεση της ταπεινής μου μέχρι τώρα εμπειρίας ως ψυχολόγου και ως ανθρώπου στον καλοπροαίρετο αναγνώστη.

Σε αυτόν που είναι ανοιχτός στο να ακούσει μια άλλη άποψη. Σε αυτόν που είναι διατεθειμένος να σκεφτεί λίγο «έξω από το κουτί». Σε αυτόν που δε φοβάται να σπάσει τα όποια στεγανά έχει χτίσει μέχρι τώρα.

Οποιονδήποτε άλλον αυτό το βιβλίο απλώς θα τον τσαντίσει. Οπότε σ' το λέω όσο πιο ειλικρινά μπορώ…

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Σκέψου το καλά, πριν αρχίσεις να το διαβάζεις…

Δε σου γράφω σαν παντογνώστης. Όχι. Ούτε σαν ειδικός επί παντός επιστητού.

Μαθητεύω και εγώ. Στο ντιβάνι. Δίπλα στους ανθρώπους με τους οποίους έρχομαι σε επαφή. Στις ιστορίες τους. Στον πόνο τους, στην ανησυχία τους και στις χαρές τους. Στην όποια τους καθημερινότητα.

Στις σελίδες μου παντρεύονται τρία πράγματα. Ψυχολογία. Κλινική εμπειρία. Και Ορθόδοξη Παράδοση.

Κάποιοι λένε ότι τα συνδυάζω αυτά τα τρία.

Σε αυτό απαντώ πως εγώ δεν κάνω τίποτα. Εγώ έτσι τα βρήκα. Όποιος ψάχνει βρίσκει…

Η δουλειά ενός βιβλίου, είχα διαβάσει κάπου κάποτε, *δεν είναι να αλλάξει τη ζωή σου μαγικά. Η δουλειά ενός βιβλίου είναι να σε προβληματίσει. Να σε βάλει να σκεφτείς.*

Θα είμαι πολύ χαρούμενος, λοιπόν, αν το βιβλίο που κρατάς στα χέρια σου, μετά το πέρας της ανάγνωσής του, θα το έχει έστω και στο ελάχιστο καταφέρει…

Αυτά από μένα, αντί για πρόλογο.

Στον αγώνα καλή δύναμη και η Παναγιά μαζί μας…

Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης,
Σιδηρόκαστρο, Μακεδονία
Αύγουστος 2025

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Η ψυχολογία δεν είναι επιστήμη

Ψέματα δε θα σου πω.

Από μικρός, δεν είχα το όνειρο να γίνω ψυχολόγος.

Εμένα το μυαλό μου ήταν σε άλλα πράγματα. Σκεφτόμουν τον στρατό. Τα σώματα ασφαλείας… Λίγο που θαύμαζα τον πατέρα μου, που ήταν πιλότος στα ελικόπτερα, λίγο που ήθελα με κάποιον τρόπο και εγώ να προσφέρω στην πατρίδα και στον συνάνθρωπό μου, το είχα δέσει σκοινί κορδόνι πως θα τη φορέσω τη στολή…

Έλα όμως που, όταν ο άνθρωπος κάνει σχέδια, ο Θεός γελάει…*

Χαμογελάει για την ακρίβεια.

Όπως χαμογελά ο στοργικός γονιός όταν βλέπει το μικρό του το παιδάκι να προσπαθεί να φορέσει τα παπουτσάκια του –μόνο του για πρώτη του φορά–, αλλά βάζει το λάθος παπούτσι στο λάθος ποδαράκι.

Έτσι και με την περίπτωσή μου…

Ένα πρόβλημα στα μάτια και μια σειρά από γεγονότα «ατυχή» –αν καμιά φορά βρεθούμε για κρασί, θύμισέ μου να σου πω την ιστορία– με βρήκαν τελικά να ανεβαίνω τα σκαλιά της

* Όπως λέει και το γνωμικό: «Άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε Θεός κελεύει».

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Φιλοσοφικής Σχολής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης.

Τμήμα Ψυχολογίας…

Τώρα θα μου πεις….

«Τι δουλειά έχει η Ψυχολογία στη Φιλοσοφική Σχολή;»

Έλα μου ντε.

Και εγώ την ίδια ακριβώς απορία είχα.

Αλλά ποιον να ρωτούσα τότε και τι να του έλεγα…

Δεν ήξερα.

Οπότε, κάθε πρωί, έπαιρνα τα πόδια και την τσάντα μου –μια ωραία τσάντα φάκελο, που μου είχε αγοράσει η μητέρα μου με το που πέρασα στη Σχολή– και το έκοβα για το κτίριο της παλιάς Φιλοσοφικής.

Μούσαις χάρισι θύε,* διάβαζα και ξαναδιάβαζα περνώντας το κατώφλι…

Και ούτε που καταλάβαινα τότε τι σημαίνει…

Ένα πρωί, γύρω στις οχτώμισι θα ήταν θαρρώ, προς τα τέλη του πρώτου εξαμήνου, σε ένα μάθημα που λεγόταν «Εισαγωγή στην Ψυχολογία», ένας καθηγητής, ο Φ. Κ., που μου άρεσε πολύ ο τρόπος με τον οποίο έκανε το μάθημά του, γυρνάει λοιπόν στο άκυρο κάποια στιγμή και μας λέει το εξής…

«Συνάδελφοι… Ξέρετε… Η ψυχολογία δεν είναι επιστήμη…»

Δεν ξέρω για τους συμφοιτητές μου, αλλά εγώ, μισοκοιμισμένος καθώς ήμουν, πετάχτηκα από τη θέση μου λες και με είχε χτυπήσει ρεύμα.

---

* Να θυσιάζεις στις Μούσες και τις Χάριτες. Δηλαδή στη γνώση, στο πνεύμα, στην επιστήμη και στις τέχνες.

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

«Η ψυχολογία, ως κλάδος, δεν μπορεί να ενταχθεί στις καθαρές επιστήμες…» συνέχισε. «Και αν θέλετε τη γνώμη μου, ίσως και κακώς να βρίσκεται στη Φιλοσοφική Σχολή… Η ψυχολογία είναι ένα κράμα. Ένα μείγμα. Ιατρικής, βιολογίας, κοινωνιολογίας, φιλοσοφίας κ.λπ. Κάτι το πολυπαραγοντικό…»

Είχα ξυπνήσει από τον πρωινό μου λήθαργο για τα καλά! Είχα γουρλώσει τα μάτια μου και τον παρακολουθούσα με κομμένη την ανάσα.

Ήταν εκείνο το χειμωνιάτικο πρωινό του Δεκεμβρίου, το μακρινό 2007, που άκουσα εκείνες τις κουβέντες, οι οποίες έμελλαν να με σημαδέψουν όσο λίγες στη μέχρι τώρα πορεία μου πια ως ψυχολόγου…

«Η ψυχολογία δεν είναι επιστήμη. Η ψυχολογία είναι μελέτη. Η ψυχολογία είναι σπουδή…»

Ναι.

Τώρα έβγαζε κάποιο νόημα.

Τώρα τα πράγματα κούμπωναν με κάποιον τρόπο στο μυαλό μου.

Σπουδή. Μελέτη.

Όχι «αυστηρή» επιστήμη, όπως η φυσική, η ιατρική ή τα μαθηματικά.

Και όχι.

Αυτό δεν την κάνει λιγότερο ενδιαφέρουσα. Αυτό δεν την κάνει λιγότερο σημαντική.

Κάθε άλλο.

Αυτό είναι που την κάνει πιο ελκυστική. Πιο θελκτική.

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Αυτό είναι που σε κάνει να θέλεις να βουτήξεις μέσα της και να την εξερευνήσεις…

«Γιατί τι είναι επιστήμη δηλαδή;»

Επιστήμη είναι εκείνη η μορφή δραστηριότητας, η οποία ασχολείται με τα διαρκώς επαναλαμβανόμενα φαινόμενα. Αυτό είναι επιστήμη. Είναι εκείνη η μορφή δραστηριότητας, η οποία ασχολείται με τη «μη εμπειρική» τη γνώση.

«Με τι σκοπό;»

Με σκοπό να κυριαρχήσει πάνω στη φύση και να ανακαλύψει όλα της τα μυστικά. Ποιητικό ε; Έτσι είναι όμως…

«Και πώς το κάνει αυτό;»

Με τα πειράματα. Με την πειραματική μέθοδο.

Και όντως, ένα πολύ μεγάλο μέρος της γνώσης που έχουμε σήμερα τη χρωστάμε ακριβώς σε αυτή τη μεθοδολογία και σε αυτό το μηχανιστικό μοντέλο.

Αυτό όμως το οποίο πολύ εύκολα εφαρμόζουμε στις «καθαρές» επιστήμες, όπως στη φυσική, τη βιολογία, την ιατρική και στα μαθηματικά, δεν είναι κάτι που μπορούμε να εφαρμόσουμε στην ψυχολογία.

«Και αυτό γιατί;»

Γιατί ο άνθρωπος έχει μέσα του πτυχές οι οποίες δεν μπορούν ούτε να μετρηθούν, ούτε να σταθμιστούν. Γιατί, πέρα από τον ίδιο τον άνθρωπο ως ύπαρξη, η ζωή του καθενός είναι ένα σύνολο από δισεκατομμύρια, τρισεκατομμύρια, μικρά, μικρά, μικρά, μοναδικά και ανεπανάληπτα γεγονότα.

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Και μπορεί ένα μέρος της συμπεριφοράς των ανθρώπων να μπορούμε να το κατηγοριοποιήσουμε, κάπως χοντροκομμένα, παρατηρώντας και κάνοντας πειράματα, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να φτιάξουμε καλούπια επεξήγησης της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Τουλάχιστον μέχρι τώρα, κάτι τέτοιο δεν έχει συμβεί.

Και, ας μου επιτραπεί να καταθέσω την ταπεινή μου γνώμη, δεν πρόκειται να συμβεί και ποτέ…

Και πάμε λίγο παρακάτω…

Θα πει κάποιος…

«Μα και στην ψυχολογία έχουμε πειράματα και πειραματικές μεθόδους. Μα και στην ψυχολογία εφαρμόζουμε μεθοδολογία της έρευνας».

Φυσικά.

Ένα κομμάτι της ψυχολογίας μπορεί να χαρακτηριστεί «επιστημονικό». Ένα κομμάτι, όμως, όχι το σύνολο.

Για να το απλοποιήσουμε λίγο, ας το θέσουμε ως εξής:

Με το πέρασμα των χρόνων έχουν αναπτυχθεί ορισμένοι κλάδοι της ψυχολογίας, καθένας από τους οποίους μελετά ένα συγκεκριμένο αντικείμενο.

Έτσι λοιπόν, για παράδειγμα, έχουμε την κοινωνική ψυχολογία, έχουμε την κλινική ψυχολογία, έχουμε την αναπτυξιακή ψυχολογία, έχουμε την πειραματική ψυχολογία κ.λπ.

Καθένας από αυτούς τους κλάδους της ψυχολογίας μελετά και κάτι διαφορετικό, εφαρμόζοντας, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο, πειραματικές μεθόδους…

Ως εδώ όλα καλά… Από κει και πέρα όμως αρχίζουν οι «θεωρίες»… Τα «ρεύματα»… Οι «σχολές σκέψεις»…

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Ψυχοδυναμικές θεωρίες. Γνωστικές-συμπεριφορικές προσεγγίσεις. Ανθρωποκεντρικές. Συστημικές θεωρίες… Και πάει λέγοντας…

Και το καλύτερο από όλα…

Οτιδήποτε δεν μπορεί να αποδειχθεί πειραματικά πολλές φορές γίνεται μήλο της έριδος μεταξύ των διαφορετικών προσεγγίσεων και των εκφραστών τους.

Και όλα αυτά συμβαίνουν μέσα στον κλάδο της ψυχολογίας. Μέσα στους κόλπους της.

Και όχι.

Δεν το κατακρίνω όλο αυτό. Κάθε άλλο.

Υπάρχει τρομερό ενδιαφέρον, τρομερός πλούτος, σε πολλές από αυτές τις προσεγγίσεις και τις θεωρήσεις.

Συγκλονιστικές παρατηρήσεις έχουν καταγραφεί, εξαιρετικά «εργαλεία» έχουν εφευρεθεί, φοβερά συμπεράσματα έχουν εξαχθεί σχετικά με τον άνθρωπο και τη συμπεριφορά του…

Αλλά δεν μπορούμε να πούμε πως είναι επιστήμη όλο αυτό.

Είναι μελέτη. Είναι σπουδή.

Ξέρεις…

Αν θέλουμε να κατανοήσουμε τον άνθρωπο και τις συμπεριφορές του σε βάθος, πέρα από το διάβασμά μας, πέρα από τις σπουδές μας, πέρα από τη φοίτησή μας σε ιδρύματα και σχολές –που κανείς δε λέει ότι δεν είναι απαραίτητο, αλλά σίγουρα δεν αρκεί–, πρέπει να ησυχάσουμε και να τον παρατηρήσουμε ταπεινά. Πρέπει να σκύψουμε με πολλή προσοχή από πάνω του και να τον αφουγκραστούμε. Για αυτόν ακρι-

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

βώς τον λόγο, κάποιοι μυθιστοριογράφοι, όπως ο Παπαδιαμάντης, όπως ο Κόντογλου, όπως ο Ντοστογιέφσκι, καταφέρνουν και σκιαγραφούν πολύ καλύτερα τον άνθρωπο και την ανθρώπινη ψυχή από ό,τι ένα τσούρμο ψυχίατροι και ψυχολόγοι.

Αυτό δε θα το δεις να συμβαίνει στην ιατρική.

Όχι.

Είναι, όμως, κάτι που αποτελεί κανόνα στην ψυχολογία.

Ένα από τα βιβλία τα οποία προσωπικά με στιγμάτισαν και τολμώ να πω ότι αποτέλεσε και ένα από τα βασικά ερεθίσματα για τη δημιουργία αυτού του μικρού βιβλίου που κρατάς στα χέρια σου είναι το *Ο Μύθος της Ψυχικής Νόσου*, του πατρός Φιλόθεου Φάρου.

Με τον πατέρα Φιλόθεο δε γνωριζόμαστε προσωπικά. Έχω υπάρξει στο ακροατήριό του σε μια δυο παρουσιάσεις βιβλίων του πριν από χρόνια και έτυχε να πάρω και την ευχή του μια φορά, στον Άγιο Νικόλαο Ραγκαβά, στην Αθήνα.

Αν και σε πολλά πράγματα πιάνω τον εαυτό μου να διαφωνεί με τις θέσεις του ή την οπτική του, δεν μπορώ να μην παραδεχθώ ότι αυτός ο άνθρωπος με το έργο του έχει επιτελέσει μια πραγματική επανάσταση στον τομέα της ποιμαντικής ψυχολογίας –αλλά και της ψυχολογίας γενικότερα– στη χώρα μας και όχι μόνο. Δε φοβήθηκε να βάλει το μαχαίρι βαθιά στο κόκαλο, και με τον λόγο ή τη γραφή του να καυτηριάσει όλες εκείνες τις ψυχοπαθολογικές συμπεριφορές που βρήκαν πρόσφορο έδαφος και για χρόνια φώλιαζαν και πολλαπλασιάζονταν κάτω από έναν φαρισαϊκού τύπου ευσεβισμό που συναντούσε κανείς στους κόλπους της Μάνας μας

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Εκκλησίας, όπως και δε δίστασε ποτέ να «φτύσει» στα μούτρα μας αλήθειες για τις προσωπικές μας παθογένειες, για τα κόμπλεξ και τις ανασφάλειές μας, που δεν τις παραδεχόμαστε ούτε στον ίδιο μας τον εαυτό…

Στο βιβλίο του αυτό, λοιπόν, υπάρχουν δύο παραδείγματα που τα αγαπώ πολύ και τα χρησιμοποιώ συχνά πυκνά στις ομιλίες μου:

Μια καρδιά ενός ανθρώπου στην Ινδονησία, ανατομικά, είναι ίδια με μια καρδιά ενός ανθρώπου στην Ελλάδα (σε γενικές γραμμές τουλάχιστον).

Τα όσα ξέρουμε όμως για έναν άνθρωπο ως ψυχοσωματικό ον, στην Ελλάδα, δε βρίσκουν απαραίτητα την ίδια εφαρμογή σε έναν άνθρωπο αντίστοιχα στην Ινδονησία.

Και αυτό γιατί;

Γιατί ο άνθρωπος δεν είναι μόνο αποτέλεσμα των γονιδίων του, αλλά είναι επίσης αποτέλεσμα του περιβάλλοντος –πολιτισμός, γλώσσα, ιστορία, πίστη, ιδανικά, αρχές κ.λπ.– και των επιλογών του. Είναι τόσο πολλοί οι εμπλεκόμενοι παράγοντες που είναι αδύνατο να τους περιορίσεις και να τους ελέγξεις…

Και το δεύτερο παράδειγμα, το οποίο το θεωρώ εξίσου υπέροχο:

Το να μένει ένας εικοσιπεντάχρονος με τους γονείς του στην Ελλάδα, μέχρι πρότινος, ήταν νορμάλ – λίγο φοιτητιλίκι, λίγο να βγάλουμε κάνα φράγκο παραπάνω πριν νοικιάσομε μόνοι μας, λίγο «να φύγω από το σπίτι όταν παντρευτώ», λίγο «πού θα πάει ο κανακάρης μου» της μάνας του.

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

Το ίδιο πράγμα όμως για τους βόρειους λαούς (βλ. Άγγλους), οι οποίοι από τα δεκαέξι-δεκαεφτά ζητούσαν από τα παιδιά τους να δίνουν ενοίκιο στο σπίτι, θεωρούνταν καθαρή ψυχοπαθολογία…

Αυτά τα δύο παραδείγματα, λοιπόν, πιστεύω ότι είναι εξαιρετικά…

Γιατί καταδεικνύουν με τρόπο απλό και κατανοητό, για τον μέσο αναγνώστη, τη μη επιστημονικότητα της ψυχολογίας…

Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, λοιπόν, όσες έρευνες γίνονται στην ψυχολογία, με επιστημονική μεθοδολογία, δίνουν ιδιαίτερη βάση πάντοτε στον χρόνο αλλά και πολύ περισσότερο στον τόπο (στους πληθυσμούς δηλαδή), για να μπορούν να ληφθούν όσο γίνεται υπόψη τα πολιτισμικο-θρησκευτικο-οικονομικά κριτήρια εκείνης ακριβώς της δεδομένης στιγμής που η έρευνα πραγματοποιείται.

Επομένως, για να μπορέσει ένα ερωτηματολόγιο, για παράδειγμα, που απευθύνεται σε ενήλικους Ευρωπαίους πολίτες, να δοθεί σε πολίτες χωρών της Υποσαχάριας Αφρικής, πρέπει πρώτα να «σταθμιστεί». Να ρυθμιστεί δηλαδή με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να μπορεί να δώσει ανάλογα αποτελέσματα – και κάτι τέτοιο δεν είναι ούτε εύκολο ούτε πάντοτε εφικτό.

Πολλά σου είπα όμως…

Και σαν να σε κούρασα πολύ με αυτά τα θεωρητικά.

Πάμε λοιπόν για μια βουτιά σε κάτι πιο ενδιαφέρον…

© Ελευθέριος Γ. Ελευθεριάδης, 2026/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2026

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΨΥΧΗ; ΕΝΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟ.

Ένα μυστήριο μεγάλο, ακόμα και για αυτούς
που επιμελώς ασχολούνται νυχθημερόν μαζί της...
Πώς να μιλήσεις με βεβαιότητα για κάτι, στο οποίο
καλά καλά δεν μπορείς να δώσεις ορισμό;
Πώς να θεραπεύσεις αυτό που ακόμα
πασχίζεις να γνωρίσεις;

Αυτό το μικρό βιβλίο που κρατάς
στα χέρια σου δεν είναι συνηθισμένο·
είναι ένα βιβλίο «αντισυμβατικό». Είναι μια «προσπάθεια».
Μια προσπάθεια προσέγγισης της ανθρώπινης
ψυχής από δύο σκοπιές.

Από την ψυχολογική, αφενός, και από εκείνη
της Πατερικής Ορθόδοξης Παράδοσης, αφετέρου.
Αν αποφασίσεις να το ανοίξεις και να βουτήξεις
στις σελίδες του, εύχομαι να το ευχαριστηθείς.
Δεν περιμένω να συμφωνήσεις με όσα διαβάσεις.
Θα ήθελα, όμως, έστω και στο ελάχιστο,
να προβληματιστείς...

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-6772-6

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 33034